

	<p>Object: Postamúzeum kártyanaptár 1980</p> <p>Museum: Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum Korona tér 1. 1036 Budapest +36 1 375-62-49</p> <p>Collection: Kereskedelem-történeti dokumentációs gyűjtemény (KD), Aprónyomtatványok_Kártyanaptárak (KD)</p> <p>Inventory number: KD_SZK_1984.86</p>
--	--

Description

Postamúzeum kártyanaptár 1980

Budapest VI. kerület Népköztársaság útja 3. (Ma Andrásy út 3.)

A főpostától a Benczúr-házig

A Postamúzeum vándorútja

A Postamúzeum anyagának gyűjtése 1881-ben a főposta egyik első emeleti helyiségében kezdődött a távírda számára készenlétben tartott, pótlásra, cserére vagy oktatási célra szolgáló gépekből, készülékekből és alkatrészekből. Ebből a későbbiekben már történeti áttekintést is nyújtó távíróraktárból jött létre a kezdetekben Távírdamúzeumnak nevezett muzeális gyűjtemény. A postatörténeti emlékek tudatos gyűjtésének az 1885-ben rendezett országos kiállítás adott nagyobb lendületet, amikor az ország mezőgazdasága, ipara, kereskedelme, közlekedése és ezen belül a postaintézmény is bemutatkozott a nagyközönségnek. A gyűjteménygyarapítás ellenére az első nyilvános bemutatkozására alkalmat adó, mindössze 70 m² alapterületű kiállításrészben a múzeum egy szerény posta- és egy jóval gazdagabb távíró-történeti kiállítással szerepelt. E kiállítás tanulságaiból okulva a szakma a muzeális gyűjtemény nagyobb méretű gyarapításába kezdett. Miután a posta és a távírda 1887-ben egyesült, a gyűjtemény elhelyezési gondjait egyesek a múzeum felozlatásában, mások az egyesített intézmény múzeumának létrehozásában látták. A tárcát felügyelő Baross Gábor miniszter utóbbi előterjesztést fogadta el, és 1890-ben a Távírdamúzeum megszüntetésével egyidejűleg egy posta- és távírdamúzeum berendezését rendelte el, amellyel a Postamúzeum alapjait hivatalosan is megvetette. A következő gyűjtési hullámot a millenniumi kiállítás indította el. Ez alkalomból a szervezők a posta, távíró és távbeszélő történelmi fejlődését a nagy múltú Magyar Királyi Posta intézményéhez méltó módon kívánták bemutatni. Az 1896-os eseményen az intézmény külön pavilonban, a posta-, távíró- és távbeszélőcsarnokban sikeresen szerepelt. Az összesen 600 m² zárt és 200

m² nyitott helyiségből álló csarnokban kiállított több ezer műtárgyat az önálló Postamúzeum gyarapítására szánták. A kiállítás bezárása után azonban, miután a csarnokot lebontásra ítélték, megkezdődött a Postamúzeum vándorútja. Műtárgyainak egy része 1899 és 1945 között a Közlekedési Múzeumban volt látható, másik része különböző postai raktárakba került. 1945 és 1953 között a háború után megmaradt teljes gyűjtemény raktárakban pihent. Fordulatot az 1955-ös esztendő hozott, amikor az újjászervezett Postamúzeum országos gyűjtőkörű szakmúzeumként a Postavezérigazgatóság épületében önálló kiállítást nyithatott. Innen költözött 1970-ben, 1972-es nyitással az Andrassy úti Saxlehner-palotába, s onnan most 40 év után ide, a Benczúr-házba. Fenntartóiról elmondhatjuk, hogy a Postamúzeumot a Magyar Posta intézménye hozta létre, tartotta fenn egészen 1990-ig, a vállalat három részre szakadásáig (Magyar Posta Vállalat, Magyar Távközlési Vállalat, Magyar Műsorszóró Vállalat), s múltjához képest rövid 22 év közös fenntartás után újra a Magyar Posta érzi fontosnak, hogy a szakmai múlt emlékezetét őrző múzeumnak és nemzeti kincsünk részét képező gyűjteményeinek jogos tulajdonosi felelősségvállalással biztosítsa jövőjét.

A Postamúzeum gyűjteményei

Kezdetben, amikor az Országos Gazdászati Hivatal és a Távírdai Központi Raktár anyagkészletéből 1881-ben a gyűjtés elkezdődött, a gyűjtemény többnyire táviró-történeti tárgyakból állt. A postatörténeti emlékek nagyobb mérvű tudatos gyűjtését az 1885. évi országos kiállítás, a távbeszélő-történeti műtárgyakét az 1896. évi millenniumi kiállítás indította el. A Magyar Királyi Posta millenniumi csarnoka már a Posta-, távírda- és távbeszélőcsarnok nevet viselte, amiből egyértelműen kitűnik, hogy az egyesített intézmény a három legfőbb ágazatát egyforma hangsúllyal kívánta bemutatni a nagyközönségnek. A Postamúzeum gyűjteményei is e szerint a csoportosítás szerint jöttek létre, és máig ezt a felosztást őrzik, kiegészülve természetesen a későbbi rádió-, illetve televízió-történeti szakcsoportokkal. A Magyar Királyi Posta nemcsak alapítója, hanem gyűjteménygyarapítója is volt a Postamúzeumnak. Az egész országra kiterjedő gyűjtéseket szervezett, például a kezdetektől 1945-ig hat alkalommal (1894, 1916, 1931, 1940, 1941, 1945) adott ki miniszteri rendeletet e tárgyban. Ezt a gyakorlatot a Magyar Posta a háború után is követte, legutóbb központi utasításban 1989-ben rendelkezett a posta muzeális emlékeinek összegyűjtéséről és megőrzéséről. Ennek köszönhetően a Postamúzeum a régmúlt emlékeiből éppúgy őriz posta-, táviró-, távbeszélő-, rádió- és televízió-történeti tárgyakat és dokumentumokat, mint a közelmúlt jelentősebb szakmatörténeti relikviáiból.

A postamúzeumi gyűjtemények létrehozói és támogatói

A főposta épületében őrzött múzeumi gyűjtemény felügyeletét a kezdetekben Pilcz Ottó igazgatósági titkár, majd Schaden Frigyes postamérnök gyakorolta. A Postamúzeum alapjait hivatalosan is megteremtő miniszteri rendeletet Kolossváry Endre főmérnök készítette elő, Heim Péter vezérigazgató egyetértésével egyezően. A millenniumi kiállítás postai bizottságát Heim Péter, majd Szalay Péter elnökgazgató vezette, Kolossváry Endre a kiállítás egyik fő szervezője és irányítójaként segítette a bizottság munkáját. Oberhäuszer Lajos postatanácsos az első postatisztviselő volt, akit a millenniumi kiállítás után a múzeumvezető címmel is megtszítottak. Follért Károly vezérigazgatót a postacsarnok lebontása után a postamúzeumi gyűjteményt befogadó Közlekedési Múzeum

felügyelőbizottságának képviselőjévé választották, Paskay Bernát főmérnököt a felügyelőbizottság kebelében létrejött szakbizottság tagjává. Dr. báró Szalay Gábor vezérigazgató a hazai távbeszélő 50 éves jubileuma alkalmából készített elő miniszteri rendeletet a postamúzeumi gyűjtemény gyarapítására. S bár a felsorolás korántsem teljes, az bizonyos, hogy e kiválóságok sok szakmabeli társukkal, támogatókkal és közreműködőkkel együtt az önálló Postamúzeum létrehozásának elkötelezett hívei voltak. Ők azok a neves és névtelen támogatóink, akik nemcsak érdemes munkájukkal álltak az eszme mellett, hanem személyes emlékeikkel, postás családtagjaik féltve őrzött relikviáival is gyarapították a Postamúzeum gyűjteményét.

Az újjászervezett Postamúzeum

Amikor 1896-ban a millenniumi kiállítás bezárásakor a Magyar Királyi Posta úgy határozott, hogy a postamúzeumi gyűjteményt ideiglenesen a Közlekedési Múzeumban helyezi el, abban reménykedett, hogy hamarosan felépítheti saját múzeumát. A gyűjtemény érdekeit képviselő felügyelőbizottsági, illetve szakbizottsági tagok – vezérigazgatók, múzeumvezetők és gyűjteményi képviselők – a gyűjtemény gyarapítása, nyilvántartása és kiállításba helyezése mellett egy pillanatig sem feledkeztek meg az önálló Postamúzeum tervéről, amit többször hangoztattak. A Közlekedési Múzeum és a Postamúzeum közel fél évszázados közös múltjának azonban nem e szép tervek megvalósulása, hanem a II. világháború vetett véget. 1945-ben a Közlekedési Múzeumot ért bombatalálat után az ott kiállított postamúzeumi állomány megmaradt részét is raktárakba kellett menekíteni. Ezt követően, miután a Lágymányos területén építendő kiállítási városrész s benne az önálló Postamúzeum terve végképp szertefoszlott, változást dr. Vajda Endre postatanácsos elképzelése jelentett, aki 1951-ben egy ideiglenes helyiségben felállítandó Postamúzeum tervén kezdett dolgozni. Ennek és az általa szervezett újjászervezési bizottság munkájának eredményeként nyílt meg 1955-ben a Postavezérigazgatóság épületében a Postamúzeum, immáron országos gyűjtőkörű szakmúzeum, első önálló kiállítása. A múzeum a 330 m² alapterületű ideiglenes helyiségben 15 évig működhetett, innen 1972-es nyitással az Andrassy úti Saxlehner-palotába költözött.

A postamúzeumi gyűjtemények elhelyezési gondjai

A Postamúzeum első önálló kiállításának 1955-ös megnyitása után éppúgy, mint az azt megelőző közel 65 évben a gyűjtemények raktározása igen nagy gondot okozott. Őrizték azokat a főposta első, második és harmadik emeletén, az Országos Posta és Távírda Gazdászati Hivatal helyiségeiben, a Lágymányosi Távbeszélő Központ múzeumi használatra kijelölt, 8 helyiségből álló gondnoki lakásában, a Pauler utcai raktár két helyiségében, az óbudai postaépület gépkocsigarázsában vagy a Stefánia úti Postaállomáson. A folyamatosan gyarapodó gyűjtemények raktározási gondjain az sem segített, hogy a Postamúzeum 1962-ben Balatonszemesen, 1968-ban Nagyvázsonyban megnyitotta első fiáléit. Végleges megoldást egy önálló múzeumépület jelentett volna, s bár a megvalósításhoz a Postavezérigazgatóság 1970-ben a Rákóczi út 57. szám alatti volt szlovák evangélikus templom romos épületét meg is vásárolta, és a terveket is elkészíttette, a nagy átalakítási költségek miatt végül úgy határozott, hogy a Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetségének kiköltözése után a Postamúzeumot az Andrassy út 3. szám alatt felszabaduló bérleményben helyezi el. A Saxlehner-palota impozáns termei 40 éven keresztül nyújtottak

otthont a Postamúzeum kiállításainak, de nagyobb gyűjteményeinek tárolására nem volt alkalmas az épület. S bár időközben Debrecen (1980), Ópusztaszer (1987), Hollókő (1990), Budapest (1991), Diósd (1995), Miskolc (1998), Pécs (1999), Kiskunhalas (2002), Kőszeg (2004) bevonásával bővült az országos postamúzeumi fiilálék hálózata, raktározási gondjai ma is meglévők.

<http://postamuzeum.hu/hu/muzeumtortenet>

A fehér alapszínű kártya közepén egy régi, piros-fekete-fehér színű utcai postaládát lehet látni. A ládán aranszínű betűkkel jelzik: A LEVELEKET óra... . . .kor elviszik. A láda fölött olvasható a kártyát kiadó cég neve: POSTAMÚZEUM, alatta pedig a címe: Budapest, VI. Népköztársaság útja 3.

A kártya jelzetlen.

Basic data

Material/Technique:

Papír színes nyomat

Measurements:

Events

Published

When 1980

Who Magyar Hirdető

Where Budapest

Printed

When 1980

Who Offset Játékkártyagyár és Nyomda (Budapest)

Where Budapest

[Relation to person or institution]

When

Who Postamúzeum

Where

Keywords

- Advertising
- Mail
- Museum
- ipartörténet
- kártyanaptár
- művelődés
- szakmatörténet